

Deutsche Bildungsgesellschaft
Niemieckie Towarzystwo Oświatowe

Program nauczania języka mniejszości narodowej
dla II etapu edukacji, klas IV - VI szkoły podstawowej
autorstwa: Iwony Breguły – Hanysek, Barbary Chyłka i Małgorzaty Paszkowiak

Chill mit Deutsch - 2024

Sierpień 2024

Informacje o autorkach programu

Iwona Breguła – Hanysek

- absolwentka Wyższej Szkoły Lingwistycznej w Częstochowie (filologia germańska), Pedagogiki na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach Filia w Cieszynie (edukacja wczesnoszkolna) oraz Studiów Podyplomowych w Wyższej Szkole nauk Pedagogicznych w Warszawie (geografia)
- nauczycielka dyplomowana z 26 - letnim stażem pracy w różnych typach szkół, obecnie nauczycielka języka niemieckiego jako języka obcego nowożytnego jako języka mniejszości narodowej niemieckiej i geografii w Zespole Szkolno -Przedszkolnym w Miedarach oraz w Szkole Podstawowej w Kopienicy
- członkini Polskiego Stowarzyszenia Nauczycieli Języka Niemieckiego w Katowicach

Barbara Chylka

- absolwentka Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego (katechetyka), Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych TWP oraz licencjatka z filologii germańskiej Uniwersytetu Opolskiego, Wydziału Historyczno - Pedagogicznego Uniwersytetu Opolskiego z zakresu historii
- ukończyła Kurs Kwalifikacyjny w zakresie zarządzania oświatą
- certyfikowana trenerka edukacyjna i terapeutka zajęciowa
- nauczycielka dyplomowana z 17 - letnim stażem pracy w różnych typach szkół oraz przedszkolu, była dyrektorka szkoły podstawowej
- aktywna w zakresie szkoleń dla nauczycieli i uczniów w edukacji nieformalnej
- członkini Polskiego Stowarzyszenia Nauczycieli Języka Niemieckiego w Opolu
- współautorka podręczników do języka niemieckiego jako obcego do klasy 7 i 8 Wydawnictwa WSiP

Małgorzata Paszkowiak

- absolwentka Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych w Zabrze (język niemiecki) oraz filologii germańskiej na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach
- nauczycielka dyplomowana z 16 - letnim stażem pracy w różnych typach szkół, obecnie nauczyciel języka niemieckiego jako języka mniejszości narodowej w Szkole Podstawowej nr 16 w Zespole Szkolno - Przedszkolnym nr 2 w Tarnowskich Górach
- członkini Polskiego Stowarzyszenia Nauczycieli Języka Niemieckiego w Katowicach

Wszystkie autorki uczestniczyły w licznych szkoleniach, warsztatach oraz seminariach metodycznych z zakresu nauczania języka niemieckiego zarówno w kraju jak i za granicą. To pasjonatki i propagatorki nauczania języka niemieckiego oraz prelegentki prowadzące warsztaty metodyczne dla innych nauczycieli. Ponadto są autorkami materiałów dydaktycznych dla Domu Współpracy Polsko - Niemieckiej w Opolu, Niemieckiego Towarzystwa Oświatowego, Programu Niwki oraz Wydawnictw Językowych.

Wstęp

- 1. Ogólna charakterystyka programu i warunki jego realizacji**
- 2. Cele kształcenia i wychowania języka niemieckiego jako języka mniejszości narodowej**
- 3. Treści nauczania - szczegółowe**
  - 3.1. Zakres tematyczny**
- 4. Proponowane teksty kultury i kryteria ich doboru**
- 5. Procedury osiągnięcia celów kształcenia i wychowania**
- 6. Metody pracy**
- 7. Formy pracy**
- 8. Sprawdzanie osiągnięć uczniów**
- 9. Przewidywane osiągnięcia uczniów po zakończeniu nauki języka niemieckiego jako języka mniejszości narodowej w klasach 4-6 szkoły podstawowej**
- 10. Ewaluacja**

1. Ogólna charakterystyka programu i warunki jego realizacji

Z uwagi na zmiany organizacyjne w nauczaniu języka niemieckiego jako języka mniejszości narodowej oraz wprowadzenie zmian w podstawie programowej nauczania języka mniejszości narodowej, dotychczasowe programy nauczania z dniem 31 sierpnia 2024 roku tracą ważność.

Niniejszy program dostosowany został do obowiązujących przepisów prawnych, które zostały podpisane przez Ministra Edukacji Narodowej w 2024 r. Program przewidziany jest na II etap edukacyjny w klasach 4, 5 i 6, realizowany w wymiarze 3 jednostek lekcyjnych w tygodniu.

Udział w lekcjach języka mniejszości narodowej odbywa się nadal na zasadzie dobrowolności tzn. na wniosek rodzica.

W trakcie zajęć uczniowie i uczennice będą mieli możliwość poznania dziedzictwa kulturowo-językowego Niemiec (poszerzając o pozostałe kraje DACHL) z uwzględnieniem tekstów kultury, literatury oraz materiałów realioznawczych obszaru niemieckojęzycznego.

Uczniowie i uczennice nabywają umiejętności i kompetencje związane z selekcjonowaniem informacji na tematy związane z historią, geografią również w odniesieniu do własnego dziedzictwa narodowego, o czym wspomina niejednokrotnie najnowsza podstawa programowa.

W programie prezentujemy Państwu materiał zawierający wybór:

- zakresów tematycznych,
- polecanych metod oraz technik nauczania,
- różnorodnych form socjalnych,
- literatury dydaktycznej.

Treści niniejszego programu są inne, niż obowiązujące w nauczaniu języka niemieckiego jako języka obcego. Podobieństwa można zauważyć na poziomie kompetencji komunikacyjnych. Różnice z kolei dotyczą minimum programowego w zakresie realioznawstwa oraz pogłębiania wiedzy z zakresu dziedzictwa narodowego wymaganego w nauczaniu języka mniejszości narodowej.

Nauczyciele powinni samodzielnie dobierać materiał, uwzględniając:

- **Zdolności językowe i potencjał uczniów**, które będą miały wpływ na wybór i opracowanie tematów lekcyjnych.
- **Indywidualne podejście do pracy z uczniami**, które obejmuje dostosowanie poziomu trudności zadań językowych oraz odpowiedni dobór metod i form pracy w grupie.
- **Tematyka mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce i Europie**, z naciskiem na poszanowanie własnego dziedzictwa narodowego lub etnicznego, oraz rozwój i podtrzymywanie tożsamości narodowej i tradycji kraju ojczystego.

Ważną kwestią jest, aby nauczyciel/nauczycielka rozpoczynając swoją pracę z grupą uczniów i uczennic zdiagnozował/a na początku roku szkolnego, na jakim poziomie językowym jest dana grupa, aby odpowiednio dobrać adekwatne treści i metody oraz pracę umożliwiając realizowanie minimalnych wymagań omówionych w podstawie programowej. Program nauczania oparty jest na podstawach prawnych MEN, odpowiada wymogom podstawy programowej oraz jest zgodny z Europejskim Systemem Opisu Kształcenia Językowego.

Podstawy prawne:

- USTAWA z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. 2017 poz. 59 i 949) Obowiązuje od dnia 1 września 2017 r.
- USTAWA o systemie oświaty z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U.2021.0.1915)
- Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 10 kwietnia 2024 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o systemie oświaty (Dz. U. z 2024 r. poz.750)
- USTAWA z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym (Dz. U. 2005 nr 17 poz. 141)
- ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ z dnia 20 maja 2024 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół (Dz. U. 2024 poz. 781)
- ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI I NAUKI z dnia 2 lutego 2024 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu wykonywania przez przedszkola, szkoły i placówki publiczne zadań umożliwiających podtrzymywanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej uczniów należących do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym (Dz.U. 2024 poz. 144)
- ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ z dnia 28 czerwca 2024 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz.U. z 2024 r., poz. 356)
- ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ z dnia 28 czerwca 2024 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz. U z 2024 r. poz. 996)
- ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ z dnia 22 marca 2024 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych (Dz. U z 2024 r. poz. 438)
- ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ z dnia 28 lutego 2024 r. w sprawie dotacji celowej na wyposażenie szkół w podręczniki, materiały edukacyjne i materiały ćwiczeniowe w 2024 r. (Dz. U. z 2024 r. poz.413)
- ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ z dnia 26 sierpnia 2024 r. w sprawie organizacji kształcenia, wychowania i opieki dzieci i młodzieży będących obywatelami Ukrainy (Dz.U. z 2024 r., poz. 1302)
- Europejski System Opisu Kształcenia Językowego.

2. Cele kształcenia i wychowania języka mniejszości narodowej

Kształcenie ogólne w szkole podstawowej ma na celu wprowadzenie uczniów w świat wartości takich jak ofiarność, współpraca, solidarność, patriotyzm, szacunek dla tradycji, oraz troska o środowisko przyrodnicze na poziomie lokalnym i globalnym.

Istotnym aspektem jest także wzmocnienie poczucia tożsamości indywidualnej, kulturowej, narodowej, regionalnej i etnicznej, a także kształtowanie szacunku dla godności własnej i innych osób.

Program skupia się na rozwijaniu kreatywności, innowacyjności, przedsiębiorczości, umiejętności krytycznego myślenia, argumentowania i wnioskowania.

Uczniowie są zachęceni do poszukiwania i krytycznej analizy informacji, rozwijania umiejętności matematycznych i informatycznych, oraz do kreatywnego rozwiązywania problemów. Ważnym elementem jest również wszechstronny rozwój osobowy, w tym rozbudzanie ciekawości poznawczej, aktywności społecznej, odpowiedzialności za zbiorowość oraz motywowanie do samokształcenia.

Program kładzie nacisk na pracę w zespole, aktywny udział w życiu kulturalnym, a także na ukierunkowanie ucznia ku wartościom, które będą fundamentem jego dalszej edukacji i rozwoju.

Zgodnie z nową podstawą programową z 2024 r. szkoła, nauczając języka mniejszości narodowej lub etnicznej, ma na celu wszechstronny rozwój ucznia poprzez wzmocnienie jego tożsamości kulturowej, historycznej, etnicznej i narodowej.

Kluczowe jest również uczenie zwyczajów, obyczajów oraz właściwych zachowań w środowisku rodzinnym, lokalnym i szkolnym. Nauczyciel odgrywa istotną rolę w uświadamianiu uczniom wartości takich wspólnot jak rodzina, środowisko lokalne i ojczyzna oraz obowiązków wobec nich. Ważnym elementem pracy szkoły jest także kształtowanie szacunku do języka ojczystego.

W nowej podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego wyznaczono następujące cele kształcenia:

I. Świadomość dziedzictwa narodowego lub etnicznego

1. Poznanie kluczowych utworów literackich i tekstów kultury istotnych dla tożsamości narodowej lub etnicznej.
2. Znajomość istotnych wydarzeń z historii narodowej lub etnicznej.
3. Zrozumienie elementów kultury narodowej lub etnicznej, takich jak symbole, legendy, czy baśnie.
4. Wiedza o kluczowych faktach dotyczących społeczności lokalnej.

II. Kształcenie językowe

1. Rozumienie znaczenia języka ojczystego w budowaniu wspólnoty rodzinnej, narodowej i kulturowej.
2. Kształtowanie odpowiedzialności za własne użytkowanie języka.
3. Poznanie podstawowych pojęć związanych z językiem jako narzędziem komunikacji.
4. Doskonalenie umiejętności komunikacyjnych (słuchanie, mówienie, czytanie, pisanie) w różnych kontekstach, również w kontaktach z osobami z trudnościami w komunikacji.
5. Nauka poprawnej mowy i pisania zgodnie z normami językowymi.

III. Kształcenie literackie i kulturowe

1. Rozwijanie zdolności interpretacji utworów literackich i tekstów kultury.
2. Doskonalenie analizy wybranych utworów literackich przy użyciu odpowiedniej terminologii.
3. Zrozumienie wartości o charakterze narodowym i uniwersalnym.
4. Budowanie potrzeby uczestnictwa w życiu kulturalnym.

IV. Tworzenie wypowiedzi

1. Rozwijanie umiejętności wypowiedzi w różnych formach.
2. Nauka wygłaszania, recytacji i interpretacji głosowej tekstów.
3. Doskonalenie dykcji i modulacji głosu.
4. Poznanie zasad retoryki, szczególnie argumentacji.
5. Rozwijanie umiejętności pisanja wypowiedzi.
6. Wyrażanie własnych opinii i poglądów.
7. Tworzenie estetycznych i dobrze zorganizowanych tekstów pisemnych.

3. Treści nauczania - wymagania szczegółowe

Treści nauczania to kluczowe umiejętności i wiedza, które uczeń powinien opanować zgodnie z podstawą programową. Selekcja tych treści powinna być powiązana z codziennym życiem dziecka, jego rozwojem psychofizycznym oraz stymulować kreatywność i aktywne uczestnictwo w nauce. W ramach nauki języka mniejszości niemieckiej, uczeń powinien opanować treści z zakresu literatury, kultury, języka oraz świadomości dziedzictwa narodowego.

Są to następujące treści:

I. Świadomość własnego dziedzictwa narodowego lub etnicznego. Uczeń:

- 1) zna i rozumie utwory literackie i inne teksty kultury ważne dla poczucia tożsamości narodowej lub etnicznej;
- 2) zna i rozumie podstawy kultury narodowej lub etnicznej (bohaterowie, wydarzenia, symbole, legendy);
- 3) zna podstawowe fakty z życia mniejszości narodowej lub etnicznej w Polsce;
- 4) rozpoznaje najważniejsze tematy i motywy charakterystyczne dla literatury narodowej, wyszukuje na ten temat informacje w Internecie.

II. Kształcenie językowe.

1. Gramatyka. Uczeń:

- 1) odmienia części mowy (rzeczownik, czasownik, przymiotnik);
- 2) rozpoznaje spójnik;
- 3) rozpoznaje w tekście zdania pojedyncze nierozwinięte i rozwinięte oraz zdania złożone.

2. Zróżnicowanie języka. Uczeń:

- 1) wskazuje główne cechy języka mówionego i języka pisanego;
- 2) rozumie dosłowne i przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi;
- 3) dostosowuje sposób wyrażania się do zamierzonego celu wypowiedzi;
- 4) rozróżnia synonimy, antonimy;
- 5) dostrzega różnice pod względem zakresu i treści w znaczeniu wyrazów.

3. Komunikacja językowa i kultura języka. Uczeń:

- 1) identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi;
- 2) rozpoznaje znaczenie niewerbalnych środków komunikacji (np. gest, mimika, postawa ciała);
- 3) zna i stosuje zasady akcentowania wyrazów;
- 4) używa stylu stosownego do sytuacji komunikacyjnej;
- 5) stosuje zasady etykiety językowej.

4. Odbiór przekazu językowego. Uczeń:

- 1) nazywa swoje reakcje czytelnicze (np. ocena bohaterów, emocje);
- 2) określa temat i główną myśl tekstu;
- 3) rozpoznaje w wypowiedzi prawdę lub fałsz;

5. Ortografia i interpunkcja. Uczeń:

- 1) pisze poprawnie pod względem ortograficznym;
- 2) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika, cudzysłowu, dwukropka, średnika.

III. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Analiza i interpretacja utworów literackich. Uczeń:

- 1) określa problematykę utworu;
- 2) rozpoznaje gatunki charakterystyczne dla kultury danej mniejszości narodowej lub etnicznej;
- 3) rozpoznaje rodzaje i gatunki literackie;
- 4) przypisuje utwór literacki do właściwego rodzaju literackiego;
- 5) rozpoznaje w tekście literackim: epitet, porównanie, metaforę i określa ich funkcje;
- 6) korzysta z informacji zawartych w encyklopediach i słownikach, również w sieci Internet.

2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:

- 1) rozumie, czym jest adaptacja dzieła (np. filmowa, sceniczna, radiowa);
- 2) rozumie specyfikę różnych tekstów kultury (teatr, film, muzyka, sztuki plastyczne).

IV. Tworzenie wypowiedzi.

1. Mówienie. Uczeń:

- 1) przedstawia propozycję interpretacji wybranego tekstu kultury;
- 2) tworzy plan wypowiedzi własnej;

- 3) streszcza linearnie wypowiedź narracyjną;
- 4) operuje słownictwem z kręgów tematycznych: życie codzienne, szkoła, dom;
- 5) poprawnie akcentuje wyrazy i stosuje poprawną intonację w zdaniu;
- 6) świadomie wykorzystuje wykrzyknik jako część mowy, w tym w celu wyrażenia emocji;
- 7) interpretuje na głos wybrane utwory literackie (w całości lub w części).

2. Pisanie. Uczeń:

- 1) dostrzega i uwzględnia relacje między częściami składowymi wypowiedzi (tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie);
- 2) stosuje związki frazeologiczne ze zrozumieniem ich znaczeń;
- 3) tworzy wypowiedzi stosując narrację pierwszo- i trzecioosobową;
- 4) tworzy spójną pod względem logicznym i składniowym wypowiedź na zadany temat;
- 5) tworzy wypowiedzi pisemne w formach gatunkowych: opowiadanie, opis, charakterystyka postaci literackiej lub rzeczywistej;
- 6) opisuje własne odczucia, które budzi utwór.

3.1. Zakres tematyczny

Proponowane zakresy tematyczne ułożone są spiralnie, co zapewnia uczniom możliwość stopniowego poszerzania wiedzy i umiejętności, aż do uzyskania biegłości językowej. Oznacza to, że są nadbudowane na tym, co uczniowie poznali w klasach I - III. Ponadto, rozszerzając ekspozycję poszczególnych zagadnień tematycznych z I etapu edukacji, uczniowie otrzymują szansę uzupełnienia ewentualnych braków odnoszących się do niższego poziomu kompetencji lub utrwalenia kompetencji już nabytych.

Zgodnie z podstawą programową uczeń operuje słownictwem z następujących kręgów tematycznych:

- życie codzienne;
- szkoła;
- dom

Należy pamiętać, iż wybór wykorzystywanych na lekcjach materiałów dydaktycznych leży w gestii nauczyciela. Zaproponowaną tematykę można wykorzystać na dodatkowych godzinach języka niemieckiego jako mniejszości narodowej.

Proponowany zakres tematyczny realizowany na pierwszym etapie edukacyjnym - przypis *	Proponowany zakres tematyczny realizowany na drugim etapie edukacyjnym
1) Ja i moje otoczenie - przedstawianie się, przywitania i pożegnania - rodzina i przyjaciele - liczby - moje zwierzątko	1) Ja i moje otoczenie - rodzina - zawody - moje zwierzę domowe

2) Czas wolny - hobby, zainteresowania - na boisku - zabawki - kolory - wakacje	2) Czas wolny - hobby, zainteresowania i umiejętności - formy spędzania wolnego czasu - podróżowanie, wakacje
3) Mieszkanie - moja miejscowość, - dom, meble - czynności wykonywane w domu	3) Mieszkanie, dom - rodzaje domów - pomieszczenia w domu i meble - opis mojego pokoju - obowiązki domowe
4) Szkoła - czynności w szkole - przybory szkolne - pomieszczenia w szkole	4) Szkoła - plan lekcji - przybory szkolne - czynności w szkole
5) Życie codzienne - jedzenie i picie, zdrowe odżywianie - części ciała i dolegliwości - u lekarza - ubrania - sklep i zakupy - obowiązki i rutynowe czynności - plac zabaw i zabawy	5) Życie codzienne - posiłki - zdrowe produkty żywnościowe - u lekarza - ubiór - obiekty w mieście - w restauracji, w sklepie - walory naszej małej ojczyzny
6) Czas - dni tygodnia, pory roku i miesiące - pogoda	6) Czas - pory dnia - rutyna dnia codziennego i podczas weekendu, opis dnia - kalendarz (pory roku i miesiące) - daty i terminy, umawianie się na określoną godzinę - pogoda
7) Uroczystości rodzinne, tradycje i święta - urodziny - Mikołaj, święta Bożego Narodzenia, Wielkanoc - Dzień Matki, Dzień Ojca, Dzień Babci, Dzień Dziadka - Dzień Świętego Marcina - karnawał - Oktoberfest	7) Uroczystości rodzinne, tradycje i święta - Dzień Zjednoczenia Niemiec, Dzień Niepodległości w Polsce - Advent i kiermasze Bożonarodzeniowe - Boże Narodzenie, Wielkanoc - Karnawał
8) W świecie fantazji - wybrane bajki i baśnie braci Grimm, Erica Carle - malarstwo, wybrane dzieła artystów, np. F. Hundertwasser, P. Klee, F. Marc	8) Sztuka, literatura i rozrywka - w kinie i w świecie filmu, np. baśnie braci Grimm, filmy do książek Janoscha, - w muzeum, w teatrze, na wystawie

	- znani artyści i ich dzieła, np. F. Hundertwasser, P. Klee, F. Marc - twórcy literatury i ich dzieła, np. Janosch, H. Heine, J. von Eichendorff, Grimm, E. Carle - rodzima i niemieckojęzyczna prasa dziecięca i młodzieżowa
9) Regionalizm Moja „mała ojczyzna” - moje miejsce zamieszkania - ciekawostki, tradycje, legendy związane z okolicą, w której mieszkam	9) Regionalizm - moja „Mała ojczyzna” - własne dziedzictwo narodowe

* Program nauczania języka mniejszości narodowej dla I etapu edukacji: „**Ab in die Kinderwelt - 2024**”.

4. Proponowane teksty kultury i kryteria ich doboru

Nauka języka niemieckiego jako języka mniejszości narodowej to nie tylko przyswojenie słownictwa, wymowy, struktur gramatycznych i umiejętności pisania, ale także poznanie jej kultury i tradycji. Uczeń powinien oprócz opanowania kompetencji językowej i komunikatywnej przyswoić sobie również kompetencję kulturową. Ma ona charakter interdyscyplinarny, gdyż odnosi się do wielu dziedzin naukowo-artystycznego dorobku narodu, którego język jest przedmiotem nauki – stąd konieczność wykorzystywania podczas lekcji tekstów kultury.

Używając zwrotu “teksty kultury” mamy na myśli wszystkie teksty literackie, publicystyczne, popularnonaukowe, źródła historyczne oraz dzieła sztuki, malarstwa, grafiki, architektury, teatru, rzeźby i fotografii.

Kryteria doboru tekstów kultury/źródłowych powinny:

- być dopasowane do nauczanej grupy i uwzględniać jej wiek oraz poziom umiejętności językowych;
- dotyczyć Niemiec i wspierać rozwój poczucia własnej tożsamości kulturowej, historycznej, narodowej;
- wspierać uczenie się oraz poznawanie zwyczajów mniejszości narodowej - niemieckiej;
- poruszać aktualną tematykę dotyczącą Niemiec, w tym również w odniesieniu do ogólnej sytuacji w świecie.

Przykłady wierszy okolicznościowych:

Helme Heine „Der Hase mit der roten Nase“

Johannes Trojan „Die Wohnung der Maus“, „Ausflug“
Heinrich Seidel: „Der Schaukel“, „Frühling“
H. Bornemann „September“
Victor Blüthgen: „Schlechtes Wetter“
Joseph von Eichendorff „Weihnachten“, „Mondnacht“
Paula Dehmel: „Has , Has, Osterhas“
Monika Minder: „Lilla Schmetterling“, „ Dein Lächeln“

Przykładowe książki:

Janosch: „Oh, wie schön ist Panama“, „Post für den Tiger“, „Komm, wir finden einen Schatz“, „Bärens geschichten“
Marcus Pfister „Der Regenbogenfisch“
David Mackee „Elmar“
Eric Carle: cała seria do wyboru np. „Die kleine Maus sucht einen Freund“
Daniela Kunkel „Das kleine wir“
Zuzanna Herud: „Antonia sucht nach ihrer Insel“
Beate Botor: „Willst du mit mir spielen?“
Baśnie braci Grimm
Ewa Książek -Kempa, Ewa Wieszczeżyńska - Rund um das Schuljahr

Monika i Sebastian Rosenbaum: Górny Śląsk. Oberschlesien,
Krzysztof Ogiolda, „Sławni Niemieccy Ślązacy”,
„Atlas für Kinder“ i pozostałe publikacje wydane przez Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej,
Close - Geheimnisvolles Oppelner Land - eine Entdeckungsreise mit Bobby und Geheimnisvolles
Oppelner Land - eine Entdeckungsreise mit Bobby und Molly Peter Gallwitz - Schlesische Gebiete
kennenlernen.

Strony internetowe (29.08.2024)

<https://www.schule.at/portale/deutsch-als-zweitsprache-und-ikl.html>
<http://www.segu-geschichte.de/>
<http://www.sprachspielspass.de>
<https://www.wasistwas.de>
www.medienwerkstatt-online.de/lws_wissen/
www.planet-wissen.de
<https://www.planet-schule.de/>
<http://ichlernedeutsch-deutsch.blogspot.com/>
<https://www.grundschule-arbeitsblaetter.de/>
<https://fraulocke-grundschultante.de/>

Deutsche Bildungsgesellschaft
Niemieckie Towarzystwo Oświatowe

<https://ideenreise-blog.de/>

<https://deutschmusikblog.de/>

https://wakelet.com/wake/sSsYJqAw5E_zHenrmorOO

<https://skgd.pl/de/medioteka/publikacje/>

<https://wakelet.com/wake/pTLZkx27-mt2HG0GpZ9yd>

Filmy, bajki, filmiki z You Tube (28.09.2024):

Film: Oh, wie schön ist Panama

https://www.youtube.com/watch?v=MRY_s2XYY5U

Freizeit (Filme mit Untertiteln)

https://www.youtube.com/watch?v=fb6S7KTdc_Y

Osterfilm: Helma legt los

<https://www.youtube.com/watch?v=7rraSBxm4PM>

Weihnachtsfilme:

Ein ungewöhnlicher Gast

https://www.youtube.com/watch?v=yKLDCdS_eCs

Zwei Euro für den Weihnachtsmann

<https://www.youtube.com/watch?v=ha4BPP3pnNM>

Osterhase rettet Weihnachten

<https://www.youtube.com/watch?v=z5P6YNRgfSY>

Serie: Märchen für Kinder - Gute Nacht Geschichten np.:

Schneewittchen <https://www.youtube.com/watch?v=m90nSpAM5Dg>

Rapunzel https://www.youtube.com/watch?v=4eYd_ZpHHWo

Hänsel und Gretel https://www.youtube.com/watch?v=IG0qAy_LEPE

Rotkäppchen <https://www.youtube.com/watch?v=CLrpkz8DISQ>

Der Wolf und die sieben jungen Geißlein https://www.youtube.com/watch?v=M6up7_ZH6O8

Podcast (29.09.2024):

<https://www.haus.pl/podcasty/>

<http://e-historie.pl/podcasty/>

5. Procedury osiągnięcia celów kształcenia i wychowania

W dobie cywilizacji medialnej, opartej na społeczeństwie informacyjnym i wszechobecności środków masowego przekazu, w nauczaniu języka powinno sięgać się jak najczęściej do metod wykorzystujących

środki społecznego komunikowania o szerokim zasięgu, takie jak prasa, radio, telewizja i Internet, a także książka, film lub podcast stanowiące integralne elementy kultury masowej. Zaleca się korzystanie z dostępnych platform i aplikacji, które ułatwiają przyswajanie wiedzy oraz umożliwiają naukę zdalną oraz hybrydową. Czas pandemii pokazał jak wielki potencjał tkwi w wykorzystaniu narzędzi technologii informacyjno - komunikacyjnej. Nie możemy zapomnieć jednak jak ważne są relacje, które tworzy się w trakcie kontaktu bezpośredniego. Jesteśmy zdania, iż każda lekcja powinna zawierać elementy społeczne tj. wychowawcze, dzięki którym uczestnicy lekcji będą czuli się na niej komfortowo.

6. Metody pracy

Aby lepiej dotrzeć do uczniów program ten powinien być realizowany za pomocą **metod komunikatywnych i aktywizujących**. Zróżnicowanie metod i form pracy na zajęciach powoduje, iż uczniowie są bardziej zainteresowani lekcją. Niewątpliwie interesującą formą jego realizacji może być praca z: plakatem, obrazem, filmem, piosenką, wykresem, diagramem lub innymi materiałami inspirującymi ucznia do mówienia, pisania, czytania i słuchania.

Inną, równie ciekawą metodą pracy jest **stosowanie gier dydaktycznych**, które rozwijają różne umiejętności językowe tak receptywne jak i produktywne. Swoistym odkryciem metodycznym ostatnich kilku lat jest wykorzystanie gier planszowych na lekcjach języka niemieckiego, jako języka mniejszości narodowej. Oprócz poszerzania słownictwa i poznawania treści realioznawczych uczniowie uczą się pracy w grupie, czyli nabywają tzw. kompetencje socjalne, które są niezbędne na dzisiejszym rynku pracy. Brak monotonii na lekcji umożliwia nauczycielowi współpracę z chętnym i otwartym uczniem, który powtarza materiał tematyczny oraz rozwiązuje problemy, całkowicie podświadomie.

Dzięki zróżnicowaniu procesu dydaktycznego uczeń staje się bardziej kreatywny i z obserwatora staje się współtwórcą zajęć. Jednym ze sposobów pobudzania uczniowskiej kreatywności może być wprowadzanie **elementów dramy na lekcji**. Wpływa to na pobudzenie fantazji, jak również stwarza dogodne sytuacje do stosowania słownictwa wcześniej poznanego.

Istotną kwestią dotyczącą języka mniejszości jest stosowanie materiałów autentycznych odwołujących się do kultury i życia kraju, o którym się uczy. Do takowych materiałów zaliczamy: mapy i plany miast, bilety, znaczki, banknoty, rozkłady jazdy metra i innych środków lokomocji, ogłoszenia, instrukcje obsługi, druki reklamowe, mapy pogodowe, itp. Ważne jest także, aby materiały te zestawiać z rodzimą kulturą ze szczególnym uwzględnieniem dziedzictwa regionu, w którym mieszkamy i żyjemy. Praca z takimi zestawami pomocy może ułatwić odnalezienie się w prawdziwych sytuacjach w czasie pobytu w jednym z krajów niemieckiego obszaru językowego.

Duże znaczenie ma także rozbudzanie u ucznia motywacji do czytania oraz rozwijanie umiejętności czytania ze zrozumieniem i pisania własnych tekstów. Czytanie tekstów kultury powinno prowadzić do świadomego i krytycznego ich odbioru, pogłębiać motywację do czytania i przygotowywać do samodzielnego organizowania warsztatu pracy umysłowej. Uczeń powinien nauczyć się analizować teksty, wyszukiwać konkretne informacje, uzupełniać brakujące fragmenty, budować wypowiedzi z rozsypanek oraz tworzyć własne teksty, rebusy, krzyżówki, instrukcje lub zagadki.

Zadaniem współczesnej szkoły jest korzystanie z udogodnień i możliwości, jakie daje stosowanie różnorodnych narzędzi technologii informacyjno - komunikacyjnych. Dostępność wielu darmowych aplikacji i platform ułatwia osiągnięcie edukacyjnego sukcesu zarówno uczniom jak i ich nauczycielowi, który tak naprawdę powinien przyjąć rolę doradcy, wskazującego drogę, tak, aby wychowankowie mogli sami spróbować rozwiązać zaistniały problem np. Quizzlet, Kahoot, Wordwall, LearningApps, Padlet, Nearpod, Genially, Canva, Wakelet, Bamboozle, QuizWizzer itp.

Z pewnością warto łączyć wiedzę i umiejętności z innych przedmiotów na języku niemieckim, jako języku mniejszości narodowej, stosując tzw. **metodę CLIL** - czyli zintegrowane nauczanie przedmiotu i języka.

Mając na uwadze fakt, iż nauczanie języka mniejszości narodowej w zakresie osiągnięcia kompetencji komunikacyjnych jest podobne do nauczania języka niemieckiego, jako języka obcego, zaleca się stosowanie również pozostałych metod zarówno tradycyjnych jak i niekonwencjonalnych np:

- metoda kognitywna, zakładającą, że uczący się powinni rozumieć język obcy i tworzyć samodzielnie coraz to nowe zdania na podstawie tzw. kompetencji językowej. Aby to osiągnąć, muszą znaleźć się w sytuacji naturalnej, przyswajając język za pomocą prób i błędów.
- metoda audiowizualna,
- metoda reagowania całym ciałem TPR (Total Physical Response),
- metoda stacji,
- metoda “odwróconej lekcji”,
- metoda projektu,
- metoda projektowa np. design thinking,
- myślenie krytyczne.

7. Formy pracy

W celu urozmaicenia lekcji, zaleca się stosowanie zróżnicowanych form pracy, dostosowanych do nauczanego materiału.

Mogą to być:

- praca frontalna, zbiorowa
- praca w grupach:
  - grupy jednorodne (o podobnych osiągnięciach, bądź zainteresowaniach);
  - grupy o zróżnicowanym poziomie (mogą się wzajemnie wspierać i sobie pomagać);
  - grupy doboru celowego (zgodnie z celem jaki chcemy osiągnąć);
  - grupy losowe (np podział na grupy z wykorzystaniem aplikacji Random Generator <https://www.randomlists.com/team-generator> (29.08.2024);
- praca w parach;
- praca indywidualna (kierowana przez nauczyciela lub samodzielna);
- **praca projektowa indywidualna lub grupowa** (wykonywana w szkole bądź w domu).

Podczas wybierania form pracy, nauczyciel nie może kierować się jedynie chęcią uatrakcyjnienia zajęć. Wybór ten musi wynikać z rodzaju zadań, jakie uczniowie otrzymują do wykonania oraz celów, które

nauczyciel zamierza osiągnąć. Należy więc tak planować każdą lekcję, aby stosowanie różnorodnych form pracy było uzasadnione i sprzyjało efektywnemu uczeniu się.

Preferowaną formą pracy na zajęciach języka niemieckiego jako języka mniejszości jest właśnie projekt edukacyjny, czyli metoda kształtująca wiele umiejętności oraz integrująca wiedzę z różnych dyscyplin, oparta na działaniu zespołu. Uczniowie samodzielnie planują swoje działania, realizują je i oceniają osiągnięte wyniki, które mogą stanowić bazę do różnorodnej prezentacji np.: w formie wystąpienia, publikacji, bloga, gry planszowej, notatek skechnotek, krótkiego filmiku nagranych np. na telefonie, nagraniu na dyktafon lub gry on-line.

Projekt może mieć charakter badawczy lub twórczy, polegający na gromadzeniu, porządkowaniu i opracowywaniu informacji. Ta forma dotyczy działania w wybranym środowisku lokalnym, np. w szkole, w przedszkolu, świetlicy lub zaprzyjaźnionej instytucji, a jej celem może być zorganizowanie imprezy, teatryku dla młodszych kolegów, spotkania literackiego, z książką, bohaterami literackimi, świadkami czasu, nagranie filmu, spotu, stworzenie przewodnika, ścieżki edukacyjnej, gry miejskiej, itd.

Dzięki takiej formie pracy nauczyciel wspiera u uczniów kompetencje zarówno twarde m.in. znajomość języka, posługiwanie się TIK oraz kompetencje miękkie. Istotną kwestią jest także społeczny charakter projektu, który uczy kooperacji, kreatywności, integruje grupę, rozwiązywania problemów i podejmowanie decyzji. Ponadto pozwala na samodzielne wykonanie powierzonych działań, a tego przecież chcemy nauczyć naszych wychowanków.

8. Sprawdzanie osiągnięć uczniów

Sprawdzanie osiągnięć uczniów to nieodłączny element nauczania, który dostarcza nauczycielowi cennych informacji o skuteczności jego metod, a uczniowi umożliwia świadome zrozumienie swoich postępów. Dzięki regularnemu monitorowaniu, uczniowie mogą lepiej zrozumieć, co opanowali, co wymaga jeszcze pracy, a nad czym powinni się skupić w danym momencie. Ważne jest, aby uczniowie byli wcześniej informowani, za co i w jaki sposób będą oceniani, oraz jak otrzymają informację zwrotną na temat swoich osiągnięć.

Nauka języka mniejszości narodowej jest wyborem dobrowolnym, ale oceny zdobyte na tych zajęciach są częścią średniej ocen i widnieją na świadectwie wśród przedmiotów obowiązkowych. Dlatego nauczyciel musi ustalić oceny śródroczne i roczne, przy czym ocena śródroczna nie musi być cyfrowa. Ważne, aby każda lekcja, nawet ta poświęcona sprawdzaniu wiedzy, była ciekawa i dostosowana do rozwoju uczniów, sprzyjając ich zaangażowaniu i rozwojowi.

Przykładowe metody oceniania uczniów:

- tworzyć wymagania edukacyjne i na ich bazie pracować, śledząc postępy uczniów,

- stosowanie elementów oceniania kształtującego tzn. informowanie ucznia na bieżąco o jego dotychczasowych osiągnięciach nie używając do tego sześciostopniowej skali ocen szkolnych;
- sprawdzanie wiedzy za pomocą dostępnych multimedialnych narzędzi np.: Kahoot, Quizizz, Quizlet, Formularze Google, Learning Apps, Bamboozle, Padlet, Nearpod, Genially, Canva, Wakelet, QuizWizzer itp.;
- obserwacja pracy ucznia na lekcjach – oceniamy zaangażowanie i aktywność.
- samoocena ucznia w postaci wypełnienia tabelki osiągnięć np. po zakończonym dziale tematycznym, zagadnieniu gramatycznym - uczeń dokonuje refleksji nad własnym procesem nauki.

Przykładowa tabela samooceny:

To potrafię...	znakomicie	dobrze	niezbyt dobrze
1. Wymienić części ciała			
2. Zapytać kolegę co mu dolega			
3. Powiedzieć lekarzowi co mi dolega			
4. Napisać sms – a do kolegi z informacją o pogodzie			

9. Przewidywane osiągnięcia uczniów po zakończeniu nauki języka niemieckiego jako języka mniejszości narodowej po klasie szóstej szkoły podstawowej

Niniejszy program nauczania zakłada, że uczeń kończący klasę szóstą szkoły podstawowej będzie wyposażony w wiedzę i umiejętności przewidziane w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla języka mniejszości narodowej - języka niemieckiego.

Cele kształcenia – wymagania ogólne	Treści nauczania – wymagania szczegółowe
I. Świadomość własnego dziedzictwa narodowego.	
1. Znajomość podstawowych utworów literackich i innych tekstów kultury ważnych dla poczucia tożsamości narodowej lub etnicznej. 2. Znajomość podstawowych faktów z historii narodowej lub etnicznej. 3. Znajomość elementów kultury narodowej lub etnicznej (np. symbole, legendy, baśnie).	Uczeń: 1) zna i rozumie utwory literackie i inne teksty kultury ważne dla poczucia tożsamości narodowej lub etnicznej; 2) zna i rozumie podstawy kultury narodowej lub etnicznej (bohaterowie, wydarzenia, symbole, legendy);

ajomość podstawowych faktów z życia społeczności lokalnej.	3) zna podstawowe fakty z życia mniejszości narodowej lub etnicznej w Polsce; 4) rozpoznaje najważniejsze tematy i motywy charakterystyczne dla literatury narodowej, wyszukuje na ten temat informacje w Internecie.

II. Kształcenie językowe.

1. Rozumienie wartości języka ojczystego oraz jego funkcji w budowaniu wspólnoty rodzinnej, narodowej i kulturowej. 2. Kształtowanie odpowiedzialności za własne użytkowanie języka. 3. Poznawanie podstawowych pojęć służących do opisywania języka jako narzędzia komunikacji. 4. Kształcenie umiejętności porozumiewania się (słuchania, mówienia, czytania i pisania) w sytuacjach prywatnych i publicznych, w tym z osobami z trudnościami w komunikowaniu się. 5. Kształcenie umiejętności poprawnego mówienia i pisania zgodnego z zasadami poprawności językowej.	1. Gramatyka. Uczeń: 1) odmienia części mowy (rzeczownik, czasownik, przymiotnik); 2) rozpoznaje spójnik; 3) rozpoznaje w tekście zdania pojedyncze nierozwinięte i rozwinięte oraz zdania złożone. 2. Zróżnicowanie języka. Uczeń: 1) wskazuje główne cechy języka mówionego i języka pisanego; 2) rozumie dosłowne i przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi; 3) dostosowuje sposób wyrażania się do zamierzonego celu wypowiedzi; 4) rozróżnia synonimy, antonimy; 5) dostrzega różnice pod względem zakresu i treści w znaczeniu wyrazów. 3. Komunikacja językowa i kultura języka. Uczeń: 1) identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi; 2) rozpoznaje znaczenie niewerbalnych środków komunikacji (np. gest, mimika, postawa ciała); 3) zna i stosuje zasady akcentowania wyrazów; 4) używa stylu stosownego do sytuacji komunikacyjnej; 5) stosuje zasady etykiety językowej. 4. Odbiór przekazu językowego. Uczeń: 1) nazywa swoje reakcje czytelnicze (np. ocena bohaterów, emocje); 2) określa temat i główną myśl tekstu; 3) rozpoznaje w wypowiedzi prawdę lub fałsz; 5. Ortografia i interpunkcja. Uczeń: 1) pisze poprawnie pod względem ortograficznym; 2) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika, cudzysłowu, dwukropka, średnika.

III. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Rozwijanie umiejętności interpretacji utworów literackich i innych tekstów kultury. 2. Rozwijanie umiejętności analizy wybranych utworów literackich z wykorzystaniem właściwej terminologii. 3. Rozwijanie zdolności rozumienia wartości o charakterze narodowym i uniwersalnym. 4. Rozwijanie potrzeby uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych.	1. Analiza i interpretacja utworów literackich. Uczeń: 1) określa problematykę utworu; 2) rozpoznaje gatunki charakterystyczne dla kultury danej mniejszości narodowej lub etnicznej; 3) rozpoznaje rodzaje i gatunki literackie; 4) przypisuje utwór literacki do właściwego rodzaju literackiego; 5) rozpoznaje w tekście literackim: epitet, porównanie, metaforę i określa ich funkcje; 6) korzysta z informacji zawartych w encyklopediach i słownikach, również w sieci Internet. 2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń: 1) rozumie, czym jest adaptacja dzieła (np. filmowa, sceniczna, radiowa); 2) rozumie specyfikę różnych tekstów kultury (teatr, film, muzyka, sztuki plastyczne).
IV. Tworzenie wypowiedzi.	
1. Rozwijanie umiejętności wypowiadania się w różnych formach. 2. Kształcenie umiejętności wygłaszania, recytacji i interpretacji głosowej tekstów. 3. Doskonalenie dykcji i operowania głosem. 4. Poznawanie podstawowych zasad retoryki, w szczególności argumentowania. 5. Rozwijanie umiejętności tworzenia wypowiedzi pisemnych. 6. Wyrażanie własnych poglądów i opinii. 7. Tworzenie wypowiedzi pisemnych, z uwzględnieniem estetyki tekstu i zasad jego organizacji.	1. Mówienie. Uczeń: 1) przedstawia propozycję interpretacji wybranego tekstu kultury; 2) tworzy plan wypowiedzi własnej; 3) streszcza linearnie wypowiedź narracyjną; 4) operuje słownictwem z kręgów tematycznych: życie codzienne, szkoła, dom; 5) poprawnie akcentuje wyrazy i stosuje poprawną intonację w zdaniu; 6) świadomie wykorzystuje wykrzyknik jako część mowy, w tym w celu wyrażenia emocji; 7) interpretuje na głos wybrane utwory literackie (w całości lub w części). 2. Pisanie. Uczeń: 1) dostrzega i uwzględnia relacje między częściami składowymi wypowiedzi (tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie); 2) stosuje związki frazeologiczne ze zrozumieniem ich znaczeń; 3) tworzy wypowiedzi stosując narrację pierwszo- i trzecioosobową; 4) tworzy spójną pod względem logicznym i składniowym wypowiedź na zadany temat; 5) tworzy wypowiedzi pisemne w formach gatunkowych:

opowiadanie, opis,
charakterystyka postaci literackiej lub rzeczywistej;
6) opisuje własne odczucia, które budzi utwór.

10. Ewaluacja programu nauczania

Nauczyciel prowadzący zajęcia z języka niemieckiego jako języka mniejszości narodowej powinien na bieżąco w trakcie etapu edukacyjnego dokonywać ewaluacji formatywnej osiągnięć swoich uczniów. Z uwagi na fakt, iż niniejszy program nauczania jest dokumentem otwartym, nie narzuca nauczycielowi konkretnych treści, materiałów edukacyjnych i poziomu językowego, powinien on regularnie dokonywać refleksji dotyczącej osiągniętych celów swoich uczniów. Jeżeli cele programowe nie zostały zrealizowane należy dokonać weryfikacji swoich metod i form nauczania oraz podjąć działania naprawcze.

Bibliografia:

Europejski system opisu kształcenia językowego: uczenie się, nauczanie, ocenianie. Warszawa 2003, Wydawnictwa Centralnego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli.

[https://pomagajsieuczyc.ceo.org.pl/tematy/ocenie-](https://pomagajsieuczyc.ceo.org.pl/tematy/ocenie-kszaltujace/?gclid=CjwKCAjwx7GYBhB7EiwA0d8oe4blNZ05f_dg8qqiciT8_GEX6NAK6_zX6DcNH)

[kszaltujace/?gclid=CjwKCAjwx7GYBhB7EiwA0d8oe4blNZ05f_dg8qqiciT8_GEX6NAK6_zX6DcNH](https://pomagajsieuczyc.ceo.org.pl/tematy/ocenie-kszaltujace/?gclid=CjwKCAjwx7GYBhB7EiwA0d8oe4blNZ05f_dg8qqiciT8_GEX6NAK6_zX6DcNH)
HcPrJEMDSqpsjcRQxoChZMQAvD_BwE (29.08.2024)

B. Ziółkowska, I. A. Brzezińska, K. Appelt: Psychologia rozwoju człowieka, GWP, 2019

H. Komorowska: Skuteczna nauka języka niemieckiego, CODN, Warszawa 2009

M. Żylińska, Neurodydaktyka. Nauczanie i uczenie się przyjazne mózgowi, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń, 2013

G.King: Umiejętności terapeutyczne nauczyciela, GWP, Gdańsk 2003

H.Komorowska: Metodyka nauczania języków obcych. Wydawnictwo Fraszka Edukacyjna 2001.

I. Dzierzgowska, Jak uczyć metodami aktywnymi, Fraszka Edukacyjna, Warszawa, 2005

J. Roche, Fremdspracherwerb. Fremdsprachendidaktik, UTB Basics. Francke Verlag, Tübingen und Basel, 2008

Cz. Plewka, E Radecki: Niekonwencjonalne metody nauczania – uczenia się. Szczecin: WCKZ 1992

K. Kurzewski: Sztuka nauczania. Czynności nauczyciela. Warszawa: PWN 1991

B. Niemierko: Między oceną szkolną a dydaktyką. Warszawa: WSiP 1991

Przykłady animacji językowych:

- Łatwiej z niemieckim! Animacje językowe. Einfach mit Deutsch! Sprachanimation, Wyd. Dom Współpracy Polsko - Niemieckiego.
- Animacje językowe dla Klubów Odkrywców Niemieckiego. Sprachanimationen für die Entdeckerclubs des Deutschen, Wyd. Dom Współpracy Polsko - Niemieckiej.
- „Mehr Spaß mit Deutsch! Die besten Spielideen der Deutsch-Wagen-Tour”, Ulrike Würz, Wyd. Goethe Institut.

Źródła inspiracji:

Program Niwki: <https://niwki.rcre.opolskie.pl/wp/> (29.09.2024)

Bilingua - łatwiej z niemieckim: <https://www.bilingua.haus.pl/> (29.09.2024)